

Nikola Stanković

GODINA MLADIH PROLAZI — NADA OSTAJE

Obično se misli da su mladi ljudi oni koji još nisu prešli u društvo odraslih. To su ljudi na prijelazu, ljudi na putu, nedovršeni ljudi pred kojima su različite mogućnosti, ljudi pred kojima je dovršenje i život. Ljudi su to koji se još nisu definirali, ili još oštrije, koji nisu našli svoj identitet. To su ljudi koji tragaju, ispituju, osluškuju: željeli bi napipati bilo stvarnosti i smjestiti še u nju, željeli bi naći svoje određenje, naći smisao i opravdanje svemu što čine.

Ljudi su to koji ne žele upadati u kompromise i pasivno se izgubiti u neautentičnu životu. Ne žele se lako predati, a uz velike žrtve i čekanje žele doći tamo kamo ih vodi slutnja njihova srca, a to je proplanak s čistim izvorom nepomućene istine i ljubavi.

To su, dakle, ljudi koji jače negoli ostali doživljavaju da su u hodu, u stalnoj promjeni, da idu prema novome, a novo je obično i nepoznato. Nepoznato je čovjek od pradavnih vremena doživljavao kao prijeteće ili, u najmanju ruku, kao ono što može iznevjeriti, prevariti, upropastiti. U tom iščekivanju nepoznatog čovjek je u strahu da mu se neće znati oduprijeti ako mu ono bude nenaklono. Zato sve neprokušano, neprovjeren, neispitano, neupoznato budi u čovjeku strepnju da se u svemu tome krije prevara, opasnost, opsjena.

Ova struktura doživljavanja nije samo svojstvo mladih ljudi, nego je općeljudska situacija. Svaki je čovjek ugroženo biće, ali su povodi za doživljavanje te ugroženosti različiti. Čovjek po svojoj naravi nije u sebi toliko konzistentan da bi bio nedokidiv, neuništiv, nepropadljiv, nego je, naprotiv, krhko biće koje može ubiti jedna kap. Čovjekova je misao toliko jaka da može prozreti svoju nestalnost, koja mu se pokazuje na bezbroj načina. Postoji u čovjeku osnovni, egzistencijalni strah kojim je prožet do u dno svojega bića. Zato njegovo srce često i zadrhti pred konkretizacijama njegove opće slabosti.

Iz razgovora s mladima uvidio sam da njihovi problemi nisu lako svedivi na jednu pojednostavljenu formu, nego se razlikuju od pojedinca do pojedinca, kao što su im i fantazija, spontanost i domišljatost kojima susreću ovaj svijet različite.

U općoj nesigurnosti prisutan je strah od osamljenosti koja ih sputa da u ovoj općoj jurnjavi u ovom isplaniranom i programiranom svijetu drže korak sa svojom okolinom. A i ovaj svijet djelo je starijih, a nije uređen ni po mjeri starijih ni po mjeri mladih.

Prisutan je strah od toga hoće li se i kako mladi čovjek uklopiti u život i da li će se u različitim situacijama ispravno postaviti, a tome pridonosi i sumnja u znanje i spremu za posao koji također nije osiguran. Ima nesigurnosti u sebe i svoje postupke, a osobito se mladi boje vlastitih krivih odluka koje određuju životni smjer. Zato mladi čovjek stalno strepi nad svojim stavovima za koje ne zna jesu li ispravni. Izvor je straha ili, možda, strahopoštovanja i važnost ovoga života o kojem ovisi i drugi, vječni život.

Tu su i bezbrojne napasti i zavodjenja koja vrebaju na mlade. Ne usuđujemo ih se niti nabrajati. Kad bismo pak nabrojili sve napasti u koje može upasti mladi čovjek, popis ne bi stao u sve knjige svijeta. Možda je stoga i bolje i ne misliti na sve ono što izaziva mladog čovjeka, jer zasut tolikim brojem privlačnosti koje ga vuku u stranputicu, mogao bi i pokleknuti, a to se, na žalost često i događa.

Osim straha od sebe i vlastite nemoći, u mladih ima i straha od drugih, od društva, od pritiska skupine na pojedinca, od života pod tuđom režijom, od toga da se bude član predstave u kojoj se ne želi glumiti. Strah je to od prignječenosti vlastite osobnosti, a pogotovu od toga da se čini ono što nije po vlastitoj savjesti.

Napose zabrinjava uvjerenje mnogih mladih da se poštenim životom ne može osigurati dostojanstven život, i što se tiče radnog mjesta i materijalnih sredstava potrebnih za osnivanje vlastite obitelji i svega drugog potrebnog za odgoj vlastite djece.

Nije mladima ugodno razočarati one koji im pomažu i strepe nad njihovim razvojem. Osjećaju veliku odgovornost pred onim što su dobili od roditelja i svih onih koji im pomažu. Mlade uznemiruje mogućnost da druge razočaraju.

Strepnje mladih napose su jake prilikom prijelaza iz srednje škole na fakultet (ostvariti upis na željeni fakultet), prilikom prijelaza s fakulteta u takozvani život, među ljude koji rade i ostvaruju, među kreativne, među ozbiljne i, napokon, prilikom prijelaza u bračnu zajednicu. Ovaj zadnji prijelaz povezan je s velikim rizikom traženja pravoga životnog druga ili družice. Svjedoci smo mnogih drama ljudi koji su zajedno pošli na životni put a da nisu prihvatili jedno drugo. Gledajući

takve primjere, često i u vlastitoj obitelji, prostruji kroz mladog čovjeka bojazan da se i njemu ne dogodi nešto takvo.

Jednom riječju u mladome čovjeku postoji stalna strepnja većega ili manjeg intenziteta hoće li sebe ostvariti, a osjeća da mu je dan veliki zatak i odgovornost.

Današnji mladi uviđaju teškoće, ali se ne predaju. One su im izazov da ih nadvladaju. Ne bi bili mladi kad se ne bi pokušali oprijeti onome što ih ugrožava. Istina je da često rješenja traže na krivu mjestu, ali je jednako talka istina da su svi njihovi pokušaji izraz težnje i čežnje za boljim, pravednijim, ljudskijim svijetom. Zato se i pokušavaju snaći u kompliciranu svijetu, da bi nešto izgradili usprkos narušenim idealima, da bi se držali postojano u ovom uzdrmanom svijetu.

Činjenica da svemu znaju prigovoriti samo je znak šrine njihova duha koji se ne želi zadovoljiti polovičnošću, osrednjošću, nečim nepotpunim, nekim nadomjeskom.

Mladi traže prava rješenja. Nadaju se i vjeruju da se može uspjeti jer se ne pomiruju s činjenicom da su sami sebi ukleti zadatak koji nema rješenja. Mladi vjeruju da u sebi mogu razviti ono bogatstvo koje više za punim rascvatom. Zato neće i ne žele jeftina rješenja jer znaju da sve što vrijedi, mnogo i košta.

Vesele se i raduju životu, jer su toliko živi da ne mogu vjerovati u beznadni završetak smrti. Vjeruju u život koji im se neće uzeti. Mladi imaju svoje strepnje i strahove jer su njihova vjera u život, ljubav i smisao veliki, i osjetljivi su na sve što ih na bilo koji način ugrožava. Zato su i otvoreni prema drugima da bi im činili dobro jer vjeruju u dobrotu, u ljubav i ljepotu. Otuda i njihova spremnost da svoje bogatstvo dijele s drugima. A budući da su u svojim reakcijama življi od starijih, njihove kazne i darovi drugima su veći. Oni znaju kazniti, ali i bogato nagraditi. Tu se pokazuje njihova radikalnost. U tom osciliranju znaju napraviti i velike nepravde, pogotovu kad se povode načelom sve ili ništa. Mladi bi se htjeli ostvariti potpuno, a ne polovično. To nikako nije zlo, ali i ovdje ima zamka. Kad bi nam netko rekao da se potpuno ostvario, nasmijali bismo se ili bismo ga sažalno pogledali, jer znali bismo da se zapravo potpuno postvario, a ne ostvario.

Kome bi horizont pogleda bio potpuno ispunjen bez mogućnosti da se rode novi ideali, novi podvizi, nove želje, nove nade, nove radosti, (nova) vjera u budućnost, u buduće mogućnosti, u nove perspektive i domašaje, taj bi se već potpuno okrenuo natrag i pretvorio u okaminu, kao Lotova žena.

Čovjek se ostvaruje u ostvarivanju. Tu nema stanke i umora, tu je stalni hod i napredak prema dalje, više, bolje, ljepše, uzvišenije, poštenije. Živeći stalni rast, čovjek raste. Zabluda je htjeti odmah konačno stanje. Žrtve su te zablude svi koji su se umorili od života, od puta, od

ljubavi. To su živi mrtvaci, jer konačno je stanje smrt, a život i ljubav uvijek vode u nova iznenađenja i bogatstva.

Teologija nas uči da se ni u nebu život i ljubav neće iscrpiti odjedanput nego će trajati vječno. Zato se i ovdje na Zemlji kaže onome koji se ljubi: »Ti ne smiješ umrijeti!« Zato i Krist, budući da nas voli, poručuje: »Vi ne smijete umrijeti. Zato sam na stijeni smrti provrtio otvor kroz koji uskrišavam na život vječni. Vi niste više prokleta zapečaćeni — ja sam razlomio pečate smrti. Moja ljubav će vas osloboditi.« I današnjim mladima dovikuje: »Vi ne smijete ostarjeti, vi se ne smijete izgubiti, vi ne smijete zalutati!«

Istina je da nam Isus nije promijenio uvjete života, nije nas oslobodio napora. On nas poziva da promijenimo svoja mišljenja, svoje stavove. On nas uči da je tijelo važnije od odijela, poštenje od karijere, sloboda od ropstva uživanja, nesebičnost od sebičnosti, čistoća od bludnosti...

Isus zove na slobodu, na ljubav, na vječnu mladost. Star je onaj koji je zaostao, zaustavio se i svu pažnju poklonio nečemu ograničenom, prolaznom, propadljivom. Ostario je onaj koji nema ideala koji su vječni. Ostario je onaj kojega je stari zavodnik naučio svoju logiku. Ostario je onaj koji je izgubio utrku s vremenom, a gubi je svaki onaj koji se s vremenom utrkuje, koji s vremenom drži korak, jer će ga jedanput dotući ubitačni ritam vremena. Vrijeme će se narugati i ceriti mu se kad šatre njegovu slobodu, njegovu ljubav, njegovu mladost, njegov život.

Isus u mladima budi iskonski ponos da se pobune protiv te neravnopravne utrke s vremenom, da se ne podvrgnu i ne izgube slobodu. Isus zove da se uzdignu nad vrijeme premda su u njemu, da se uzdignu nad stvari premda ih trebaju, da ne utonu u strasti i strahove, da Zemlju sebi podvrgnu.

Sam čovjek ne može se dovinuti do ove slobode. On se prepadne svoje slobode i opet se nalijepi na nešto što mu daje prividnu sigurnost. No onaj tko se približi Kristu i njegovu horizontu gledanja, vidjet će svijet novim očima. Kad se hoćemo nešto bolje promotriti, moramo se od toga ipak malo odmaknuti, bez obzira na to koliko želimo biti blizu. Jednako tako, želimo li bolje razgledati ovaj svijet i naše vrijeme, treba da se malo odmaknemo. U ovom slučaju moguće je to učiniti samo tako da sve pogledamo iz perspektive neograničene Božje ljubavi i slobode koja nam se objavljuje u Isusu Kristu čija blizina oživljava umrlog mladića, a »usnulu« djevojku budi na novi život.

Svjetlo Kristovo (koji je put, istina i život) dovoljno je jako da rasprši sve naše sumnje, sve nesigurnosti i sve napasti. Isus poziva mlade da ne ostare, da ne iskvare svoju mladost i da budu otvoreni vječnoj mladosti i ljubavi. Godina mlađih prolazi, ali usprkos svim nevoljama, ostaje Kristova ponuda kao zalag nade vječne mladosti i ljubavi.